

Tiedonlouhinta digitoiduista sanomalehdistä, esimerkkinä Tutkain-sopimuksen aineistot

digi.kansalliskirjasto.fi

Juha Rautiainen

1.10.2024

Ohjaavaa lainsäädäntöä

- Yliopistolaki (558/2009)
- Laki kulttuuriaineistojen tallettamisesta ja säilyttämisestä (1433/2007)
- Tekijänoikeuslaki
 - Lupa digitoida kokoelmiin kuuluvia aineistoja ilman oikeudenhaltijan lupaa
 - Lupa välittää digitaalisia aineistoja ns. vapaakappaletyöasemilla kulttuuriaineistolaissa mainituissa kirjastoissa
 - Mahdollisuus lisenoida tekijänoikeudenalaisia aineistoja käyttöön tekijänoikeusjärjestöjen kanssa sopimalla

Digitoidut aineistot

AINEISTOLAJI	SIVUJA	JOISTA VAPAASTI VERKOSSA SAATAVILLA		NIDETTÄ
Sanomalehdet	19 444 497	3 768 371	19 %	2 100 802
Aikakauslehdet	7 251 009	2 600 762	35 %	297 834
Pienpainatteet	146 801	146 801	100 %	11 868
Kirjat	2 160 042	1 611 378	74 %	27 104
Nuotit	1 322	550	41 %	44
Kartat	1 149	872	75 %	444
Kortistot	215 249	215 249	100 %	269
Käsikirjoitukset	5 954	3 493	58 %	23
Yhteensä	29 226 023	8 347 476	28 %	2 438 388

Digitaalisten aineistojen käyttö perustuu lakiin ja sopimukseen

- Kaikki aineisto vapaakappaletyöasemilla.
- Kaikki vanhimmat lehdet avoimessa verkkokäytössä 1939 saakka, lisäksi
 - Ruotsinkieliset sanomalehdet vuoteen 1949 saakka,
 - Genos 1930–1944 (Suomen Sukututkimusseura),
 - Rajamme vartija vuosilta 1934–2019 ja
 - Käkisalmen ja Laatokan alueen lehdet (Käkisalmen-Säätiö).
- Kirjoja avoimessa verkkokäytössä ja yliopistojen Hakatunnuksilla.

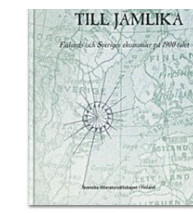
Det finlandssvenska sociala ...
Nyqvist, Fredrica; Sundback, Susan
2010
Helsinki, Svenska litteratursälls...

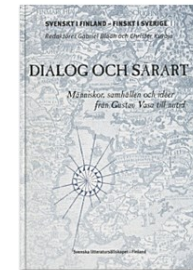
Fredrik Pacius : musiken so...
Lappalainen, Seija (Seija A.); Kansäl...
2009
Helsinki, Svenska litteratursälls...

Räcker det med svenskan? : ...
Liebkind, Karmela; Sandlund, Tom 1...
2006
Helsinki, Svenska litteratursälls...

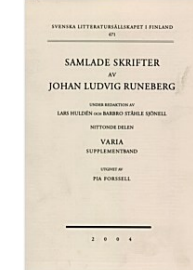
Svenskt i Finland - finskt i Sv...
Villstrand, Nils Erik 1952; Aunesloo...
2006
Tukholma, Svenska litteratursälls...

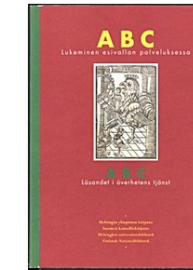
Svenskt i Finland - finskt i Sv...
Bladh, Gabriel; Kuvaja, Christer
2005
Tukholma, Svenska litteratursälls...

Idyll och hjältemod : J. L. Ru...
Knapas, Rainer
2004
Tukholma, Svenska litteratursälls...

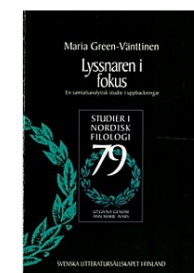
Samlade skrifter. Nittonde d...
Runeberg, Johan Ludvig; Forssell, Pi...
2004
Tukholma, Svenska vittheressamfu...

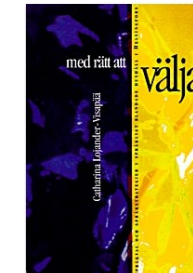
ABC : lukeminen esivallan p...
Laine, Esko M.; Koskaheimo, Liisa; L...
2002
Helsinki, Helsingin yliopiston kirjast...

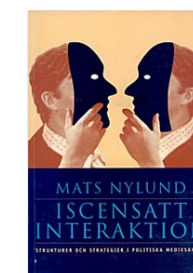
Samlade skrifter av Johan L...
Runeberg, Johan Ludvig; Ståhle Sjön...
2002
Helsinki, Svenska litteratursälls...

Lyssnaren i fokus : en samta...
Green-Väntinen, Maria
2001
Helsinki, Svenska litteratursälls...

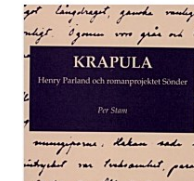
Med rätt att välja : språkval ...
Lojander-Visapää, Catharina
2001
Helsinki, Svenska litteratursälls...

Iscensatt interaktion : strukt...
Nylund, Mats 1968-
2000
Helsinki, Svenska litteratursälls...

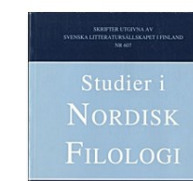
Studier i nordisk filologi
Lindström, Jan
2007

KRAPULA
Henry Parland och romanoppsettet Svolder
Per Sten

Studier i nordisk filologi
Nylund, Mats 1968-
2000

Studier i nordisk filologi
Nylund, Mats 1968-
2000

**Tutkain =
13 miljoonaa sivua sanoma- ja aikakauslehtiä
vuosilta 1940–2021 tutkimuskäytössä ajasta ja
paikasta riippumatta *digi.kansalliskirjasto.fi*-
palvelussa.**

Tutkain-palvelu

Kansalliskirjasto avasi 1.1.2023 Kopioston kanssa tehdyn sopimuksen perusteella yli 8,5 miljoonaa sivua

- vuonna 2021 ja sitä ennen julkaistuja sanoma- ja aikakauslehtiä käytettäväksi tutkimuksessa
- ajasta ja paikasta riippumatta osana digi.kansalliskirjasto.fi-palvelua
- 18 yliopistossa ja korkeakoulussa, jotka ovat tehneet osallistumisesta sopimuksen Kansalliskirjaston kanssa.

Palvelussa mukana

- Aalto-yliopisto
- Helsingin yliopisto
- Itä-Suomen yliopisto
- Jyväskylän yliopisto
- LAB-ammattikorkeakoulu
- Lapin Ammattikorkeakoulu
- Lapin yliopisto
- LUT-yliopisto
- Maanpuolustuskorkeakoulu
- Oulun yliopisto
- Oulun ammattikorkeakoulu
- Taideyliopisto
- Tampereen yliopisto
- Tampereen ammattikorkeakoulu
- Turun yliopisto
- Vaasan yliopisto
- Vaasan Ammattikorkeakoulu
- Åbo Akademi

Tutkain-aineiston käyttö

Käyttö tapahtuu digi.kansalliskirjasto.fi-palvelun kautta.

Käyttäjällä tulee olla jonkin mukana olevan organisaation Haka-tunnus, minkä lisäksi

- käyttäjän tulee hyväksyä käyttöehdot ja
- vastata käyttöluupalomakkeen kysymyksiin.

Käyttötarkoitus on ensisijaisesti tieteellinen ja taiteellinen tutkimus, mukaan lukien tiedonlouhinta.

Myös opetuskäyttö on mahdollista rajoitetusti ja tietyissä tilanteissa:

- Kopioston kopiointiluvan mukaisesti.
- Tiedonhaun opetuksessa.

Pääsy rajoitetussa käytössä olevaan materiaaliin

 Aineiston käyttöehdot

3 Käyttölupalomake

Käyttöpaikka *

Yliopisto tai korkeakoulu Ammattikorkeakoulu

Rooli *

☐ Tutkimuksen tekijä	☐ Kirjastohenkilöstö
☐ Tutkimuksen ohjaaja tai opettaja	☐ Muu - mikä?

Käyttötarkoitus *

☐ Kurssin päättötyö	☐ Tieteellinen artikkeli
☐ AMK päättötyö	☐ Tieteellinen monografia
☐ YAMK päättötyö	☐ Tiedonhaku
☐ Proseminaarityö	☐ Tutkimusmetodiopetus
☐ Kandidaatintutkielma	☐ Tiedonhaun opetus
☐ Pro gradu / diplomityö	☐ Lisensiaatintutkielma
☐ Väitöskirja	☐ Muu - mikä?

Tutkimusala *

Koulutusala *

Käyttötarkoituksen kuvaus (esimerkiksi pääasiallinen käyttötarkoitus, tutkimusmenetelmät)

Syötä kuvaus

Jatka

Dataa tutkimukseen ja muihin tarpeisiin

Palvelukonseptia kehitetään, tällä hetkellä useita ratkaisuja.

- Digi.kansalliskirjasto.fi-palvelussa lataustyökalu
 - Tekijänoikeudesta vapaa aineisto ladattavissa
- FIN-CLARIAH- alustalle siirretty kaikki tekijänoikeudesta vapaa digitoitu aineisto
- Kielipankki (Fin-Clarín)
 - Kopiosto-sopimuksella kaikki lehtiaineisto
- Auktorisoitu käyttäjä voi omatoimisesti ladata Tutkain-aineistoa tiedonlouhintaa varten.
 - Ennen tekijänoikeusdirektiivin implementointia kansalliseen lainsäädäntöön tämä oli mahdollista Tutkain-sopimuksen perusteella.

Tekijänoikeuslaki 13 b § (3.3.2023/263)

- Teosten kappaleiden valmistaminen tekstin- ja tiedonlouhintaa varten
 - Se, jolla on laillinen pääsy teokseen, saa valmistaa siitä kappaleita käytettäväksi tekstin- ja tiedonlouhintaa varten ja säilyttää kappaleita yksinomaan kyseistä tarkoitusta varten, jollei tekijä ole nimenomaisesti ja asianmukaisella tavalla pidättänyt tätä oikeutta.
 - Tutkimusorganisaatiot ja kulttuuriperintölaitokset, joilla on laillinen pääsy teokseen, saavat valmistaa siitä kappaleita tieteellisessä tutkimuksessa tapahtuvaa tekstin- ja tiedonlouhintaa varten ja säilyttää niitä tieteellistä tutkimusta varten, mukaan lukien tutkimustulosten todentamiseen myöhemmin edellyttäen, että teoksen kappaleet ovat vain siihen oikeutettujen saatavilla. Siitä, mitä edellä tässä momentissa säädetään, ei voida poiketa sopimuksella, eikä sitä voida estää teknisin keinoin.

Kysymyksiä ja keskustelua

kk-tutkijapalvelut@helsinki.fi

The screenshot shows the homepage of the National Library of Finland's digital collections. At the top left is the logo for the 160th anniversary of the National Library of Finland (Kansalliskirjasto). The URL digi.kansalliskirjasto.fi is displayed. On the top right, there are links for 'Palaute' (Feedback), 'Suomeksi' (In Finnish), and a 'Kirjaudu' (Log in) button. Below the header is a dark blue navigation bar with links for 'Haku' (Search), 'Kokoelmat' (Collections), 'Lehdet' (Magazines), 'Päivän lehdet' (Daily newspapers), and 'Leikkeet' (Clippings). The main content area has a light brown background with the title 'Kansalliskirjaston digitaaliset aineistot' (National Library's digital collections). Below the title is a search bar with the placeholder text 'Syötä hakusana ...' and a 'Hae' (Search) button. A grid of nine arrows points to various collection categories: Sanomalehdet, Kirjat, Nuotit, Aikakauslehdet, Käsikirjoitukset, Kuvat, Pienpainatteet, Kartat, and Kortistot. Below this is a section titled 'Kokoelmapoimintoja' (Collection highlights) featuring five featured items: 'anomalehdet' (Newspapers), 'Käkisalmen ja Laatokan alueen lehdet' (Newspapers from the Käkisalmen and Ladoga regions), 'Klassikkokirjasto' (Classic book collection), 'Kirjahistoria' (Book history), and 'Nuotteja lehti' (Newspaper clippings). Each item is represented by a thumbnail image and a caption.

digi.kansalliskirjasto.fi

juha.rautiainen@helsinki.fi